

Tjänsteutlåtande

Näringslivs- och utvecklingsenheten

Till Kommunstyrelsen

Datum 2017-03-21, rev. 2017-05-15

Dnr KS 2017/0135

Rapport: Åtgärdsplan för integration 2016

Sammanfattning

I enlighet med ”Åtgärdsplan för integration” ska en skriftlig rapport lämnas om arbetet med integration i kommunen. I åtgärdsplanen återfinns en lång rad åtgärder. Flera av dem har under 2016 genomförts eller påbörjats. Med tanke på den förändrade situationen sedan hösten 2015 har vissa åtgärder minskat i betydelse medan andra har fått ökad relevans.

Beslutsförslag

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår Kommunstyrelsen besluta

1. Godkänna rapporten.
2. Godkänna de föreslagna förändringarna av åtgärderna enligt följande:
  - a. Målsättningen är att tillskapa 8-10 praktikplatser inom de kommunala verksamheterna.
  - b. Ersätta skrivningen om pensionärsorganisationers engagemang med: ”Utveckla en strukturerad samverkan med civilsamhället för att på ett långsiktigt uthålligt sätt kunna använda civilsamhället som en positiv resurs i integrationsarbetet.”

Bakgrund

Kommunstyrelsen fattade juli 2015 beslut om ”Åtgärdsplan för integration” (KS 2015/0200). Av ärendet framgår att kommunens ledningsgrupp regelbundet ska stämma av arbetet med integrationsfrågor och att en skriftlig rapport tas fram.

Flyktingsituationen, både i världen och i Österåkers kommun, har förändrats sedan beslut fattades om åtgärdsplanen. Åtgångpunkten i åtgärdsplanen var bland annat att kommunen skulle ta emot 50 flyktingar med uppehållstillstånd. Även lagförändringar har ägt rum under 2016. En ny bosättningslag trädde i kraft den 1 mars som kortfattat innebär att alla kommuner är skyldiga att ta emot nyanlända för bosättning. De frivilliga överenskommelser som länsstyrelserna tidigare tecknade med kommunerna om mottagande av nyanlända upphörde i och med att bosättningslagen. Den 21 juni fattade riksdagen beslut om en lag som begränsar asylsökandes möjligheter att få uppehållstillstånd och möjligheten för den sökandes familj att få komma till Sverige. Lagen började gälla den 20 juli och tre år framåt.

Under hösten 2015 ökade flyktingströmmarna vilket gjorde att antalet asylsökande fördubblades mellan åren 2014 och 2015. Särskilt markant var ökningen av antalet ensamkommande minderåriga asylsökande. Under 2015 kom 163 000 asylsökande till Sverige varav 35 400 var ensamkommande minderåriga asylsökande. I och med de förändringar som gjordes av regelverket minskade antalet asylsökande under 2016 till 29 000 personer varav 2 200 var ensamkommande minderåriga

Tjänsteutlåtande

asylsökande. Det har även påverkat det antal som anvisas till Österåker. Under 2015 tog Österåker sammanlagt emot 66 nyanlända med uppehållstillstånd och 119 asylsökande ensamkommande minderåriga.

Under 2016 skulle Österåker ta emot 154 personer med uppehållstillstånd via anvisning. Av dessa kom 123 personer och 14 valde att lämna kommunen efter kort tid. Utöver dessa har 15 personer tagits emot på anknytning, varav 10 är barn. Ett viktigt skäl till att antalet inte kom att uppgå till den anvisade nivån var att regeringen gav kommunerna två månader respit för att klara bostadsfrågan under senhösten.

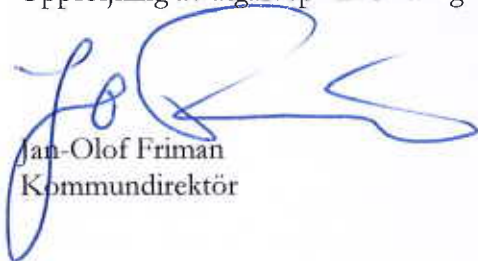
I åtgärdsplanen understryks att integration och flyktingmottagande är ett genomgripande samhällsansvar och att integration ska finnas med som en naturlig del i samtliga verksamheter. Vidare listas ett antal åtgärder som 2015 utgjorde utgångspunkt för arbetet med nyanlända. Merparten av dem har genomförts eller påbörjats under året.

Utifrån de förändrade förutsättningarna föreslås följande revideringar av åtgärdsplanen för 2017:

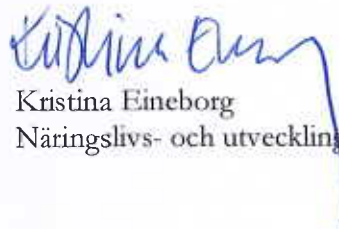
- Regelverket för att ta emot praktikanter (både asylsökande och nyanlända) tydliggörs och målsättningen är att 8-10 praktikplatser tillskapas inom ramen för kommunens verksamhet.
- Att ersätta skrivningen om pensionärsorganisationers engagemang med följande: "Utveckla en strukturerad samverkan med civilsamhället för att på ett långsiktigt uthålligt sätt kunna använda civilsamhället som en positiv resurs i integrationsarbetet."

Bilagor

Uppföljning av åtgärdsplan för integration

Jan-Olof Friman
Kommundirektör

Kristina Eineborg
Näringslivs- och utvecklingsdirektör

Bilaga: Uppföljning av åtgärdsplan för integration

Bakgrund

Kommunstyrelsen beslöt på sitt sammanträde i augusti 2015 om att anta en "Åtgärdsplan för integration" i Österåkers kommun. I planen listas ett antal åtgärder som utgör utgångspunkt för integrationsarbetet för flyktingar med permanent uppehållstillstånd (PUT). Vidare slås det fast i planen att integration ska finnas med som en naturlig del hos samtliga verksamheter. Kommunens ledningsgrupp ska regelbundet stämna av arbetet och en skriftlig rapport lämnas två gånger per år.

Redovisningen beskriver situationen per utgången av år 2016. Åtgärder har även aktualitetsprovats och förslag på nya åtgärder lämnas. Åtgärdsplanen har sin utgångspunkt i en annan situation än den som uppstod under hösten 2015 då förutsättningarna förändrades. Ny lagstiftning och förändrade ersättningsnivåer påverkar även förutsättningarna för kommunen.

Redovisning av åtgärder

Etablera ett starkt samarbete mellan kommunen och det lokala näringslivet för att underlätta etableringen på arbetsmarknaden. Näringslivs- och utvecklingsenheten ansvarar för att finna bästa möjliga resultat.

Under de två första åren av etableringsprocessen har Arbetsförmedlingens ansvar för de nyanlända. Kommunen eftersträvar ett närmare samarbete med Arbetsförmedlingen i de här frågorna. Det finns ett intresse bland kommunens företagare att på olika sätt ta emot nyanlända med exempelvis praktikplatser. Utan att ta över Arbetsförmedlingens ansvar är målet under 2017 att höja ambitionsnivån och verka för ett betydligt närmare samarbete med både Arbetsförmedlingen och det lokala näringslivet i syfte att nyanlända ska kunna bli nyanställda snabbast möjligt.

Se över hur bostäderna fördelas för att undvika segregation. Socialförvaltningen och Armada ansvarar tillsammans för att finna bästa möjliga resultat.

Förutsättningarna ändrades radikalt under hösten 2015 och kommunen gick från ett förväntat mottagande på 50 anvisade till drygt 150 under 2016. Under 2015 anlände dessutom cirka 150 ensamkommande minderåriga asylsökande. ”Tak över huvudet” blev överordnat och den situationen kommer troligen att fortsätta under de närmaste åren.

När kommunen aviserar behov av bostad till nyanlända kontaktas Armada som på kommunens uppdrag uppför bostadsmoduler både för ensamhushåll och familjer. Ett mindre antal bostäder hyrs av kommunen från privata fastighetsägare för målgruppen. Nyanlända får bo i bostadsmodulen upp till två år. Under denna tid förväntas de lösa eget boende.

Se över möjligheterna för att SFI- undervisningen startar så snart som möjligt från det att personen anlant till kommunen. Viktigt är att ta hänsyn till respektive individs utbildningsbakgrund och behov. Skolförvaltningen ansvarar för att detta sker.

Ansvar för SFI-undervisningen ligger på Kunskapscentrum Nordost (KCNO). Skolorna startar i normala fall nya kurser var 14:e dag och det har fungerat väl tills hösten 2016 då antalet nyanlända ökade på kort tid. KCNO har inga egentliga verktyg för att göra prognoser för hur många SFI-deltagare utan det är ett ansvar som ligger på respektive kommun.

Vid årsskiftet var det cirka 200 elever som läser på SFI i Österåker. Några få personer från Österåker väljer även andra skolor som det finns avtal med. KCNO upplever inte att det finns ett behov av att komma i gång snabbare från skolans sida så länge volymerna håller sig på den nivån, men om det förväntas ökad tillströmning så behöver mer kapacitet byggas upp.

En satsning som har diskuterats under 2016 är att skapa en så kallad nod med SFI-BAS lokaliserad någonstans inom KCNO-området för elever med kort skolbakgrund. SFI-BAS finns redan som egen regi i Södertälje, Sigtuna och Järfälla. Idéen skulle i så fall alltså vara att skapa en sådan nod för att erbjuda den till alla inom KCNO. Ytterligare underlag krävs för att säkerställa att det finns ett behov av SFI-BAS i de deltagande kommunerna. En SFI-BAS nod skulle kunna etableras på 6 månader från beslut om start (inklusive 1 finansieringsbeslut).

Parallellt med svenskundervisning ges modersmålundervisning för bästa inläring. Det är viktigt att se över hur vi på bästa sätt kan få varje individ att tillgodogöra sig undervisningen. Lyft gärna fram goda förebilder från etablerade nyanlända. Skolförvaltningen ansvarar för att detta sker.

För elever bosatta i kommunen erbjuds modersmålsundervisning och studiehandledning.

Modersmålsundervisning erbjuds alla elever i kommunen som har ett annat levande, aktivt språk. För att en elev ska få modersmålsundervisning krävs att minst fem elever i kommunen har ansökt om undervisning på det aktuella språket. Modersmålsundervisning sker efter skoltid. Det är vårdnadshavaren som ansöker om modersmålsundervisning. Ansökan skickas till den skola eleven går i.

För att en ansökan ska beviljas krävs vidare att:

- en eller båda vårdnadshavare har ett annat modersmål än svenska,
- eleven har grundläggande kunskaper i det aktuella språket,
- eleven använder språket dagligen i hemmet,
- lämplig lärare i det aktuella språket finns.

En elev som inte klarar att följa undervisningen på svenska har rätt att få stöd i form av *studiehandledning* på sitt modersmål, om eleven riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås i ett eller flera ämnen. Bestämmelserna om studiehandledning regleras i skol- respektive gymnasieförordningen.

Österåkers gymnasium har hittat nya arbetsformer för att kunna ta emot elever med kort framförhållning. Lärare på språkintruktionsprogrammet undervisar elever i språkintruktionsprogrammet och i de ordinarie gymnasieprogrammen. Elever på språkintruktionsnivå 3 och 4 undervisas deltar i ordinarie lektioner.

SFI-undervisning kompletteras med arbete eller praktik så snart detta är möjligt för en snabbare språkinläring och introduktion till arbetsmarknaden. Näringslivs- och utvecklingsenheten ansvarar tillsammans med produktionsförvaltningen för att finna bästa möjliga resultat

Vi tittar bland annat på den lösning som Nacka arbetar med där SFI kombineras med praktik för att se om det är en modell som även kan implementeras här. Frågan kommer att ha hög prioritet under 2017.

Dialog inleds med näringslivet med målet att åstadkomma i storleksordningen 12-15 praktikplatser per år. Näringslivs- och utvecklingsenheten ansvarar för att finna bästa möjliga resultat.

Arbetsförmedlingen har ansvaret för de nyanländas etablering under de två första åren. Under 2017 kommer enheten aktivt arbeta för ett ökat antal praktikplatser i det lokala näringslivet utan att för den skull ta över Arbetsförmedlingens ansvar.

På vård- och omsorgssidan har en praktikplats inrättats på enheten för daglig verksamhet inom LSS vilket har krävt en handledare för praktikanten samt adekvat utbildning för handledaren.

Solskiftets äldreboende har tagit emot skolungdomar/praktikanter från Solskiftesskolan. Det har varit en lyckad integrering då de äldre har fått sällskap och sysselsättning och ungdomarna har tränats i svenska språket. Det har krävt samordningsansvar och planering från Solskiftets äldreboende och från Solskiftesskolan.

Ensamkommande minderåriga asylsökande kunde på samma sätt som andra ungdomar folkbokförda i kommunen söka feriearbete hos kommunen sommaren 2016.

Se över möjligheterna att ge starta eget rådgivning för nyanlända. Näringslivs- och utvecklingsenheten ansvarar för att kontakta Nyföretagarcentrum.

Samtal har förts med Nyföretagarcentrum både lokalt och nationellt. I dagsläget erbjuds enbart rådgivning inom ramen för Nyföretagarcentrums verksamhet på svenska och i vissa pilotkommuner på engelska. Därför har även Start-Up Stockholm kontaktats, som erbjuder nyföretagarrådgivning på fler språk. Kommunen har inte tecknat något avtal med Start-Up eftersom vi ytterligare behöver undersöka behovet, omfattningen och möjligheten till ett gemensamt avtal från Stockholm Nordost.

Hur kan vi underlätta för förenings- och idrottslivet att engagera sig i den sociala integrationen och starta upp projekt? Fritids- och kulturförvaltningen ansvarar för att finna bästa möjliga resultat.

Inkluderingsbidrag infördes 2016 på prov. Två föreningar sökte och beviljades bidrag till aktiviteter för nyanlända (simning och fotboll). Satsningen har fallit väl ut och inneburit värdefulla aktiviteter för stunden men också att några ungdomar slussats in i den ordinarie verksamheten. Kultur- och fritidsnämnden beslöt att permanenta bidraget i slutet på 2016. Bidraget avser all form av inkludering.

Bidrag betalas även ut till de föreningar som anordnar kostnadsfria lovaktiviteter. Satsningen provades första gången jullovet 2015, då utan bidrag, och från och med sportlovet 2016 får föreningarna bidrag. Det har varit uppskattade aktiviteter och är under utveckling. Bidraget kommer att permanentas.

Fritidsgårdarna upplever en lyckad integration med många besökare. En medarbetare har anställts med språkkunskaper inom dari och arabiska som många av de nyanlända talar. Det har bidragit till en lyckad integrering på en nivå som inte går att skapa utan språkkännedom. Fritidsgårdarna erbjuder en verksamhet med många olika aktiviteter för ungdomarna vilket utnyttjas väl. Resursen kommer att permanentas till 2017.

Lokaler till Österåkers Gymnasium i Kulturknuten har lånats ut kostnadsfritt 2016, och det finns fortsatt behov. 2017 kommer skolan att betala för lokalerna men får å andra sidan lokalpeng för att täcka kostnaderna.

Samarbete med pensionärsorganisationer, Rotary med flera för att fånga upp och inkludera i social verksamhet. Näringslivs- och utvecklingsenheten ansvarar för att finna bästa möjliga resultat.

I augusti 2016 inleddes integrationsprojektet VIDA med syfte att skapa en plattform för samverkan mellan offentlig sektor och civilsamhället i inkluderingen av nyanlända i vårt samhälle. Österåkers kommun är strategisk partnerkommun i det av Länsstyrelsen ägda och AMIF finansierade projektet vilket innebär att en av tre projektledare är placerad i kommunen. För tillfället är ett 20-tal föreningar i Österåker involverade i processen.

Under kvartal 1 2017 kommer en Föreningssamordnare att knytas till projektet. Föreningssamordnarens roll är att arbeta uppsökande mot det lokala föreningslivet samt verka som en länk mellan civilsamhället, arbetsförmedlingen/kommunen och den enskilde.

Förstärkt samarbete i Stockholm Nordost. Kommunstyrelsens kontor ansvarar för att finna bästa möjliga samarbete

Inom ramen för det pågående VIDA-projektet erbjöds alla kommuner i Stockholm Nordost att medverka i noden. Samtliga kommuner, med undantag av Vallentuna, valde att vara delaktiga i projektet. Ett nära samarbete faller sig naturligt eftersom de fem södra kommunerna tillhör samma arbetsförmedling, ett samarbete pågår mellan de olika nyföretagarcentrum och vissa av frivilligorganisationer verkar redan kommunöverskridande.

Se över möjligheterna att ansöka om ekonomiskt stöd för insatser från länsstyrelsen och andra möjliga organisationer inom Sverige samt från EU för att starta upp projekt i samarbete med den ideella sektorn med bäring på att komma in i samhället. Näringslivs- och utvecklingsenheten ansvarar för att finna bästa möjliga resultat.

Under 2016 sökte Österåkers kommun medel från Länsstyrelsen för delfinansiering av Integrationsprojektet VIDA. Österåker beviljades så kallade paragraf 37 a- pengar för finansieringen av Föreningssamordnarrollen i projektet.